

Katowice 12.02.2016 roku

Adi. dr hab. Jerzy Głowczewski
Akademia Muzyczna im K. Szymanowskiego w Katowicach
ul. Zacisze 3
40-025 Katowice
tel. kom: 601 152 400
adres e-mail: jerzyglowczewski@wp.pl

Recenzja

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku – Dziekan Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 18.11.2015 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku nr 164, poz. 1365, art. 13).

Dotyczy:

Uchwały nr 24/2014-2015 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 27.04.2015 roku na podstawie art.11 ust 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. z 2003roku, nr 65, poz. 595, Dz.U. z 2005roku nr 164, poz. 1369, Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz. 455) w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka na wniosek mgr Macieja Obary. Na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 27.04.2015 liczba członków Rady uprawnionych do głosowania wynosiła **20** osób, obecnych było **12** osób uprawnionych do głosowania. Oddano **12** głosów ważnych: **9** za wszczęciem przewodu doktorskiego i wyznaczeniem promotora, **3** głosy wstrzymujące się oraz **0** głosów przeciwnych.

Uchwały nr 2/2015-2016 roku na podstawie art. 14, ust. 2, pkt. 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, tekst jednolity (Dz. U. nr 65 poz. 595, z późn. zmianami) w sprawie wyznaczenia recenzentów pracy doktorskiej w przewodzie Pana Macieja Obary na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej Instrumentalistyka. Na posiedzeniu Rady Wydziału w dniu 16.11.2015 wyznaczyła recenzentów w osobach: prof. AM, dr hab. Bernard Maseli oraz dr hab. Jerzy Głowczewski z Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach. Lista uprawnionych do głosowania członków Rady wynosiła **19** osób, obecnych było **14** osób uprawnionych do głosowania. Oddano **14** głosów ważnych: **14** za wyznaczeniem recenzentów, **0** głosów wstrzymujących się oraz **0** głosów przeciwnych.

Quorum głosujących w chwili podejmowania wymienionych wyżej uchwał zostało zachowane.

Została dołączona następująca dokumentacja:

1. Praca doktorska pt. *Kreowanie indywidualnego języka muzycznego w grze na saksofonie. Koncepcja interwałowo-harmoniczna improwizacji oraz jej wpływ na kompozycję*, wraz z płytą CD pt. *Sleepwalker*
2. Dokumentacja dorobku artystycznego
3. Uchwała nr 24/2014-2015 roku z dnia 27.04.2015 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyboru promotora
4. Uchwała nr 2/2015/2016 roku z dnia 16.11.2015 w sprawie wyznaczenia recenzentów pracy doktorskiej.
5. Protokół Komisji Skrutacyjnej z dnia 16.11.2015 w sprawie wyboru dr hab. Jerzego Głowczewskiego na recenzenta w przewodzie doktorskim
6. Protokół Komisji Skrutacyjnej z dnia 27.04.2015 w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyboru na promotora Pana dr hab. Macieja Grzywacza
7. Opinia promotora nt. pracy doktorskiej mgr Macieja Obary
8. Wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 16.11.2015 roku.
9. Lista obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego na posiedzeniu w dniu 27.04.2015 oraz 16.11.2015 roku.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Macieja Obary zatytułowana *Kreowanie indywidualnego języka muzycznego w grze na saksofonie. Koncepcja interwałowo-harmoniczna w improwizacji oraz jej wpływ na kompozycję, na podstawie dzieła artystycznego „Sleepwalker”*, składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na autorskiej płycie CD pt. „Sleepwalker”, oraz części opisowej przedstawionej w formie pracy pisemnej, stanowiących łącznie publikację pod wspomnianym tytułem.

Płyta CD, będąca nieodłączną częścią publikacji została zarejestrowana podczas dwóch koncertów międzynarodowego kwartetu Doktoranta. Pierwszy z nich odbył się 22.07.2015 roku podczas „Internacional Jazz Platform w Łodzi, gdzie nagrano utwór tytułowy „Sleepwalker”. Natomiast drugi koncert odbył się 16.08.2015 podczas „Live in Middelheim Jazz Festival” w Belgii, gdzie zarejestrowano pozostałe cztery utwory. Biorąc

pod uwagę fakt iż płyta „*Sleepwalker*” nagrana jest „na żywo”, nabiera ona szczególnych wartości artystycznych i podkreśla wysoki kunszt wykonawczy Doktoranta jak i poszczególnych muzyków biorących udział w nagraniu. A są nimi: Maciej Obara – saksofon altowy, Dominik Wania – fortepian, Ole Morten Vaagan – kontrabas, Gard Nilssen – perkusja, oraz gościnnie Tom Arthurs – trąbka (w utworze *Sleepwalker*). Wszyscy muzycy współtworzący tę płytę to Artyści niezwyklej klasy, doskonale rozumiejący zamysł lidera, towarzysząc mu w znakomicie kreatywny sposób, tworząc specyficzny klimat i nastrój poszczególnych kompozycji. Słychać że każdy muzyk jest wybitnym wirtuozem swojego instrumentu. Autorem wszystkich utworów znajdujących się na płycie jest Maciej Obara, a każdą z nich poddał szczegółowej analizie formalnej w części opisowej pracy (Rozdział IV).

Na płycie znalazło się pięć kompozycji autorstwa doktoranta, tytułowa kompozycja „*Sleepwalker*” z gościnnym udziałem wspomnianego już brytyjskiego trębacza Tom Arthurs’a, i kolejne cztery utwory połączone są w trzydziestopięciominutową suitę o tytułach: „M.O.”, „One For...”, „Idzie bokiem”, i „Oli Bord”. Wszystkie kompozycje są bardzo spójne stylistycznie i formalnie, chociaż pojawiają się momenty free (kolektywne improwizacje bez określonej faktury harmoniczej i ustalonej formy), muzycy zdają się być świadomi każdego niuansu aranżacyjnego. Ta interakcja pomiędzy muzykami to artyzm najwyższej próby, a leader, solista i kompozytor jawi nam się jako wspaniały erudyta swojego instrumentu, nie dopuszczając dźwięków przypadkowych. W pełnych liryki i artystycznego napięcia ekspozycjach doktoranta mamy do czynienia z wielką konsekwencją i dyscypliną, tak intelektualną, jak i artystyczną. We wszystkich partiach improwizowanych czy zaaranżowanych słychać artyzm i wielki kunszt wykonawczy mgr Macieja Obary. Jego improwizacje są bogate narracyjnie, wypełnione wyrafinowanymi liniami melodycznymi i nie przewidywalną harmonią, określaną jako superimpozycja (wielowarstwowość harmoniczna).

Część opisowa pracy doktorskiej jest mi szczególnie bliska, ponieważ autor publikacji oparł swoje badania m. in. na pracy habilitacyjnej mojego autorstwa pt. „*Współczesne techniki w improwizacji jazzowej*”. Mgr Maciej Obara jest również moim absolwentem, który już podczas studiów daleko wybiegał poza akademicki program nauczania, zgłębiając tajniki współczesnych technik w improwizacji jazzowej.

Praca doktorska podzielona jest na cztery rozdziały poprzedzone wstępem, w którym Maciej Obara przybliżył nam idee przyświecające autorowi publikacji w kreowaniu indywidualnego stylu w tworzeniu koncepcji interwałowo-harmonicznej w oparciu o twórczość John’a Coltrane’a, Nicolasa Slonimskiego oraz Davida Liebmana.

Rozdział pierwszy to przybliżenie sylwetki wielkiego artysty jakim bez wątpienia był John Coltrane, który przeszedł do historii muzyki jazzowej jako doskonały improwizator a nade wszystko innowator wychodzący daleko poza klasyczny układ harmoniczny kadencji II,V,I. Coltrane zaczyna tworzyć progresje harmoniczne w oparciu o podział oktaw na równe części zakładając że najmniejszą cząstką podziału jest sekunda mała. Punktem wyjścia dla Coltrane’a pozostał podział oktawy na trzy równe części co w konsekwencji daje nam tercje wielkie, a każdy powstały dźwięk jest nowym centrum tonalnym. Zostało dobrze udokumentowane, że Coltrane obszernie studiował „*Thesaurus of Scales and Melodic*

Patterns” Nicolasa Slonimskiego. Spekulacje, że właśnie ta książka była inspiracją dla Coltrane’a do opadających tercji wielkich lub wznoszących sekst małych, są prawdopodobne. Właśnie taki podział oktawy posłużył Coltrane’owi do stworzenia progresji harmoniczej w kompozycji *Giant Steps*, która jest bezprecedensowa w historii muzyki jazzowej. Powyższy koncept zainspirował również Doktoranta w poszukiwaniu nowych współbrzmień melodycznych jak i harmonicznym tak w graniu jak i w kompozycji.

Rozdział drugi to dodekafonia jako kolejne źródło inspiracji Doktoranta w tworzeniu koncepcji interwałowo-harmonicznej. Metoda dwunastotonowej serii posłużyła autorowi publikacji do przekształceń, które dopasował do własnych potrzeb w postaci trzydzięciokowych motywów i czterodźwiękowych akordów pozbawionych kwinty, poddając je permutacji. Niektóre z przedstawionych kombinacji melodycznych mogą brzmieć wręcz atonalnie w stosunku do sugerowanych progresji harmonicznym, jednak efekt finalny to osobiste preferencje muzyka co do stylistyki wykonawczej, oraz ogólne wrażenia estetyczne. We współczesnej improwizacji jazzowej każdy dźwięk skali chromatycznej ma swoje uzasadnienie, a wszystko zależy od kolorystyki jaką chcemy uzyskać. Autor publikacji jest bardzo świadomy poszukiwań własnego języka muzycznego, a opisane w pracy koncepcje można usłyszeć w pełnym polotu i logiki improwizacjach zarejestrowanych na załączonej płycie CD.

Kolejny rozdział to: „*Kryształizacja systemu dźwiękowego inspirowana superimpozycją Davida Liebmana*”.

Według koncepcji Davida Liebmana, superimpozycja to wyjątkowy element we współczesnej muzyce improwizowanej, i chociaż stosował ją już John Coltrane zwłaszcza w swoim okresie modalnym, to właśnie David Liebman sprecyzował jej istotę. Superimpozycja jak już wspomniałem wcześniej to wielowarstwowość harmoniczna, melodyczna i rytmiczna zagrana jednocześnie. Doktorant oparł swoje badania na podstawie książki Davida Liebmana „*A Chromatic Approach to Jazz Harmony and Melody*”, które posłużyły mu, tak jak w przypadku dodekafonii do stworzenia własnej koncepcji ogrywania progresji harmonicznym. Przykłady opisane i szczegółowo przeanalizowane w tym rozdziale dobitnie świadczą o wyjątkowej kreatywności Doktoranta jak i nietuzinkowej wiedzy.

W rozdziale IV i V Doktorant poddaje analizie transkrypcje utworów, jak też wybranych fragmentów swoich solówek. Godnym podziwu jest fakt z jaką precyzją autor analizuje formalną i merytoryczną stronę swoich kompozycji, nie pozostawiając żadnej jej części przypadkowi, chociaż wiele fragmentów zdaje się być zagranych intuicyjnie lub wręcz podświadomie.

Dorobek artystyczny kandydata

Maciej Obara jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w Instytucie Jazzu i Muzyki Estradowej. Jego dorobek artystyczny jest niebagatelny, obejmujący 7 autorskich płyt i 5 płyt jako muzyk sesyjny z czołowymi postaciami sceny jazzowej w Polsce i nie tylko. Swoją karierę muzyczną rozpoczął nagraniem pierwszej solowej płyty pt. „*Massage from Ohayo*” w 2007 roku na festiwalu „Bielska Zadymka Jazzowa” z Maciejem Garbowskim (bass) i Krzysztofem Gradziukiem (perkusja). W tym samym roku zaprasza do współpracy amerykańskiego saksofonistę Antoine Roneya, z którym organizuje swoją pierwszą trasę koncertową w Polsce.

Od tego momentu kariera Doktoranta nabiera prawdziwego rozmachu, który wiąże się również z nawiązaniem współpracy z jednym z najlepszych trębaczy w Europie Tomaszem Stańko. Właśnie z nim bierze udział w międzynarodowym projekcie pn. „Tomasz Stańko Special Project” podczas Bielskiej Jesieni Jazzowej w 2007 roku. W skład zespołu wchodzi: Tomasz Stańko, Alexi Tuomarila, Jacob Bro, Anders Jormin, Sławomir Kurkiewicz, Joey Baron. W 2009 roku Maciej Obara organizuje nowy projekt „Obara Special Quartet” zapraszając czołówkę nowojorskiej awangardy muzycznej: Ralph Alessi (trąbka), Mark Helias (bass) i Nasheet Waits (perkusja). W styczniu 2010 roku wyjeżdża do Nowego Jorku by w wyżej wymienionym składzie zarejestrować kolejny album pt. „Four”. Nagrania odbyły się w studio „System Two” na Brooklynie.

W 2011 roku Doktorant otrzymuje nominację do Fryderyków w kategorii Jazzowy Muzyk Roku i zostaje stypendystą programu „Młoda Polska” dla szczególnie uzdolnionych artystów w kategorii Muzyka. W tym samym 2011 roku Maciej Obara zaprasza do współpracy norweskich muzyków: Ole Morten Vaagan (kontrabas), Gard Nilssen (perkusja) oraz wspianego polskiego pianistę Dominika Wanię. W tym składzie nagrywa dwie kolejne płyty – „Komeda” 2012 rok i „Live at Manggha” 2013 rok, zarejestrowanej w Muzeum Techniki Japońskiej w ramach festiwalu Starzy i Młodzi czyli Jazz w Krakowie.

Dorobek artystyczny i koncertowy Macieja Obarę jest imponujący i trudno byłoby przytoczyć wszystkie dokonania nawet te wynikające z dołączonej dokumentacji. Ograniczę się do wyszczególnienia najważniejszych festiwali i spektakularnych koncertów w porządku chronologicznym.

Letni Festiwal „Piwnicy pod Baranami” (2007); Bielska Jesień Jazzowa z formacją „Tomasz Stańko Special Project” (2007); Festiwal Młodej Sztuki – Bełchatów (2009); Jazz Jantar – Gdańsk (2009); Jazz nad Odrą – Wrocław – z własnym zespołem „Maciej Obara Special Project” (2010); Katowice – Ultramarina Festiwal „Ars Cameralis” z projektem MaMuGe 3 – Obara Lindber Sorgen (2010). Rok 2011 to już liczne wojaże zagraniczne: Mińsk – Białoruś; Drezno – Niemcy; Warsaw Summer Jazz Days z zespołem Maciej Obara Quartet (Warszawa); Lubjana Jazz Festival – Słowenia. JGJ Festiwal – Jelenia Góra (Maciej Obara i Zbigniew Namysłowski); Sopot Jazz Festiwal (Maciej Grzywacz Quartet); London Vortex

Jazz and Experimental Music from Poland; Silesian Days w Brukseli. Rok 2012 to kolejne rozjazdy: Budapeszt „Show – Case”; Porto – 12 Points Festival ze swoim kwartetem – Portugalia; Kowono Jazz Festival – Litwa; North Sea Jazz Festival; Jazz sous Les Pommiers; Molde Jazz – Norwegia; Edinburgh – Szkocja; Lwów – Ukraina; Jarasum Jazz Festival – Korea Południowa; Umea Jazz Festival – Szwecja. Rok 2013 to: Moers Jazz Festival – Niemcy; Monachium Jazz Club Unterfahrt – Niemcy; „Porgy and Bess” – Wiedeń; Tokyo Jazz Festival – Japonia; London Jazz Festival – Anglia. Rok 2014: Studio im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie z zespołem Maciej Obara Internacional Quartet; Victoria Jazz Club – Oslo (Norwegia); Izmir Jazz Festival – Turcja; New Delhi Jazz Festival – Indie; Rabat - Biblioteka Narodowa w Maroku; Skopje Jazz Festival - Macedonia; Akband Jazz Festival – Istanbuł (Turcja); Polska – Jazz Budapeszt Music Center (Węgry); Porsgrunn Smog Jazz Festival – Norwegia. W 2015 roku przez kolejne trzy dni (13,14,16 luty) występuje na festiwalu “Winter Jazz Festival” w Kopenhadze (Dania) z zespołem Tuznik Danish Quartet. Jednym z najbardziej prestiżowych dokonań Doktoranta jest koncert w Lincoln Center w Nowym Jorku (30.06.2015 rok).

Konkluzja

Praca doktorska mgr. Macieja Obary to niezwykle wartościowa publikacja, podejmująca zagadnienia, które są autorskimi i prekursorskimi badaniami nad stworzeniem własnego niepowtarzalnego języka muzycznego w zakresie współczesnej improwizacji jazzowej. Wiele z tych badań opartych jest na analizie twórczości wielkich mistrzów jak i swojej własnej. Maciej Obara to muzyk niezwykle dojrzały i kreatywny, ciągle poszukujący nowych treści wyrazu i indywidualnych środków artystycznej wypowiedzi.

Biorąc pod uwagę niezwykle osiągnięcia artystyczne doktoranta, jak również załączoną publikację pt. *Kreowanie indywidualnego języka muzycznego w grze na saksofonie. Koncepcja interwałowo – harmoniczna w improwizacji oraz jej wpływ na kompozycję, na podstawie dzieła artystycznego „Sleepwalker”*, uważam iż oba elementy pracy spełniają wymagania art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Pracę doktorską Pana mgr Macieja Obary oceniam bardzo wysoko i przyjmuję z wielką satysfakcją i bez zastrzeżeń.

Dr hab. Jerzy Głowczewski

